

Gradmålingsstasjonen i Sorgfjorden

Prosjekt nr. 15/136

Den svenske gradmålingsstasjonen i Sorgfjorden 1899. (Foto: Kungl. Svenska Vetenskapsakademien.)

Sommeren 1899 ble det bygd en vitenskapelig stasjon i Heclahamna i Sorgfjorden, nordøst på Spitsbergen. Stasjonen ble benyttet til overvintring av en gruppe på fem svenske vitenskapsfolk og deres sju assistenter. Hensikten var å gjøre en rekke observasjoner i forbindelse med den svensk-russiske gradmålingsekspedisjonen på Svalbard (1899–1901). Denne bredt anlagte ekspedisjonen foretok en nøyaktig måling av jordkrumningen over en distanse på mer enn fire breddegrader, fra Sørkapp til Sjuøyane, som ledd i det internasjonale vitenskapelige arbeidet med bestemme jordens eksakte form.

Den svenske stasjonen besto av et prefabrikkert bolighus med en grunnflate på om lag 220 m², fire observasjonsbygninger, lager, generatorhus med badstue og en rekke vitenskapelige instrumenter. I dag er det en ruin med bare én delvis stående bygning igjen. Like fullt er det et interessant – og automatisk fredet – kulturminne med betydelig opplevelsels- og informasjonsverdi for dagens besøkende.

Restene av stasjonen er nå grundig dokumentert gjennom et svensk-norsk samarbeidsprosjekt med deltakere fra UNIS, Svalbard Museum og Kungliga Tekniska Högskolan og med støtte fra Svalbards miljøvernfond. Gjennom arkeologisk feltarbeid i juli 2017 og historiske studier har prosjektet foretatt registrering og dokumentasjon av

de fysiske kulturminnene. Vi har identifisert, kartfestet og beskrevet de fleste materielle levningene, og vi har satt kulturminnene inn i en historisk kontekst. Vi fant også restene av ekspedisjonens meteorologiske stasjon oppe på fjellet Heclahuken som ikke har vært registrert tidligere. Resultatene av prosjektet er beskrevet i det vedlagte korte sammendraget og i den fullstendige rapporten.

Dronebilde av stasjonen, juli 2017. Restene av bolighuset til venstre i bildet.